

Motion

1980/81:1039

av Martin Olsson m. fl.

om Vattenfalls tariffer för elkraft

Elproduktionen från vattenkraften i Norrland uppgår f. n. till ca 52 TWh per år. Av denna avsätts endast drygt 20 TWh eller ca 40 % inom Norrland medan drygt 30 TWh överförs till främst mellersta Sverige. Överföringen av el har möjliggjorts genom byggandet av flera 400 kV-ledningar.

Även om elbehovet i Norrland enligt Vattenfalls beräkningar kommer att öka fram till 1990, bedöms även då att ca 50 % av elproduktionen där överförs söderut.

Överföringskostnaderna är i genomsnitt 1,3 öre per kWh. Till detta skall läggas överföringsförlusterna som genomsnittligt uppgår till 5 % eller ca 1,5 TWh av överföringen av ca 30 TWh.

Kostnaderna för överföring av elkraftsöverskottet från norr till söder belastar enligt Vattenfall elkonsumenterna i mellersta Sverige. Detta sker genom att Vattenfall har olika tariffer för övre Norrland, mellersta Norrland och Mellansverige. För en större industriabbonnent uppgår i år exempelvis den totala kraftkostnaden i medeltal till 13,1 öre per kWh i övre Norrland, 14,5 öre per kWh i mellersta Norrland och 15,8 öre per kWh i Mellansverige. Övre Norrland har således 2,7 öre per kWh lägre krafttaxa än Mellansverige. Skillnaden uppgår till 20 %. Motsvarande siffror för mellersta Norrland är 1,3 öre per kWh resp. ca 10 %. Elskatten som för dessa abonnenter uppgår till 3 öre per kWh för alla tre områdena är inräknad i dessa priser.

En normal hushållsabbonnent utan elvärme med en årsförbrukning om 5 000 kWh och 16 A:s säkring har en elavgift som i övre Norrland uppgår till 31,0 öre per kWh mot 32,4 öre per kWh i mellersta Norrland och 33,9 öre per kWh i Mellansverige. Skillnaderna i detta fall uppgår således till 2,9 resp. 1,4 öre per kWh till förmån för en elabbonnent i övre resp. mellersta Norrland. I elavgiften ingår skatt motsvarande 4 öre per kWh.

Det är synnerligen viktigt att Norrlands råvaror utnyttjas för att stimulera till industriinvesteringar som leder till vidareförädling i Norrland. Elproduktionen bör även ses som en sådan råvara som genom att utnyttjas i exempelvis processindustri förädlas och ger sysselsättning både direkt och indirekt och därigenom ger ökade ekonomiska resurser inom Norrland. Elproduktionen i Norrland borde därför i högre grad utnyttjas i Norrland i stället för att överföras till sydligare delar av vårt land.

För att stimulera speciellt energikrävande industri att etablera sig närmare överskottselproduktionen, alltså i Norrland, borde differenserna mellan elkostnaderna i olika delar av landet göras större. Hur stora differenserna behöver vara för att tillsammans med övriga olika regionalpolitiska åtgärder

ha effekt på industrietableringar bör noggrant prövas. Hur stort sysselsättningstillskottet skulle bli i Norrland om exempelvis överföring av el efter hand halveras är svårt att beräkna, men både den direkta och indirekta sysselsättningseffekten bör bli betydande.

Ökade prisdifferenser mellan Norrland och övriga landet skulle även vara välkomna för de enskilda hushållen, vilkas energikostnader i norra Sverige på grund av klimat och avstånd är större.

Det skulle vara värdefullt från såväl samhälls- som regionalpolitisk synpunkt att uppnå en ökad produktiv användning av elkraften inom Norrland genom minskade överföringskostnader och -förluster samt ökad sysselsättning där. Även från energibesparingssynpunkt måste det vara en strävan att minimera överföringsförlusterna, vilket sker genom att elproduktion och -förbrukning sker på så kort avstånd som möjligt från varandra.

Självfallet måste de ökade differenserna i elpriserna vara långsiktiga så att industrin verkligen vågar kalkylera med ett markant lägre elpris i norra Sverige. Dessa prisdifferenser skall ses som en av många olika åtgärder av både generell och mer selektiv karaktär för att skapa bättre regional balans i vårt land.

I samband med genomförandet av en ökad prisdifferentiering bör regeringen se det som en viktig uppgift att engagera industrin till att verkligen utnyttja fördelarna med att lokalisera energikrävande industri till Norrland. Väsentligt för Norrlands framtid är att en relativt större andel av landets industriinvesteringar sker där.

Även andra motiv finns för ökade prisdifferenser för el mellan Norrland och övriga delar av landet. Med hänsyn till det stora elöverskottet i Norrland bör näringsliv och befolkning där inte behöva vara med och betala kostnaderna för kärnkraften, kostnader som är mycket osäkra, speciellt för lagring av avfallet, avveckling och långsiktigt skydd av kärnkraftverken. Inte heller bör det vara självklart att norrlänningarna skall betala ett pris som höjs på grund av att återstående möjliga och tillåtna ytterligare utbyggnader av vattenkraften blir kostsamma.

Regeringen bör enligt vår uppfattning mot bakgrund av såväl rättviseskäl som samhälls- och regionalpolitiska strävanden låta utreda frågorna om ökade prisdifferenser på el mellan landets olika delar.

Det finns även anledning att överväga att återinföra ett system något påminnande om institutet bygdekraft, vilket avskaffades 1974. Bestämmelserna om bygdekraft var intagna i vattenlagen och innebar en skyldighet för ägaren av ett kraftverk att avstå en viss mängd elkraft för den kringliggande bygdens behov. Mängden var maximerad till 10 % av produktionen vid kraftverket.

Med hänsyn till att det är synnerligen viktigt att sysselsättningstillfällen skapas i Norrlands inland, där ett flertal av kraftverken är belägna, bör områdena närmast kraftverken åter tillerkännas vissa fördelar.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts dels om införande av ökade differenser mellan Vattenfalls tariffer för elkraft i Norrland och övriga landet, dels om återinförande av särskilda fördelar för områdena närmast kraftverken i inlandet.

Stockholm den 22 januari 1981

MARTIN OLSSON (c)

KARIN ISRAELSSON (c)

JOHAN A. OLSSON (c)

EIVOR NILSON (c)